

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА  
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»  
НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА НАЦІОНАЛЬНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА  
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА  
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ  
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО  
ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК  
«ПОЛЕ ПОЛТАВСЬКОЇ БИТВИ»  
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ  
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА  
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

## **Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи,**

**МАТЕРІАЛИ  
У ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,**

**присвяченої  
90-річчю Національного університету  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»  
та  
30-річчю створення кафедри українознавства, культури та  
документознавства**

**25 листопада 2020 року**

**м. Полтава**

3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556 – VII // Офіційний вісник України. 2014. № 63. С. 7–90.

4. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці : інформаційний огляд / авт.-уклад. : Н.В.Якуніна, А. А.Чинюк, Я.В.Руденко. Київ : УБА, 2016. 41 с.

**Марйам Фаражалла**

**Наук. керівник – к. філол. н., доц. Чередник Л.А.**

**м. Полтава**

## **ЦИФРОВА БІБЛІОТЕКА ЯК СПОСІБ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

Однією з найголовніших функцій бібліотеки є забезпечення вільного доступу до інформації. У сучасному світі цю ж функцію почала виконувати Всесвітня мережа Інтернет. Суспільство все частіше надає перевагу не книгам, а комп'ютерним технологіям. В еру комп'ютеризації, користувачам набагато легше відвідати сайт та віднайти там потрібну інформацію, аніж йти безпосередньо до читальні. Щоб не втрачати своїх читачів, бібліотеки підключаються до мережі Інтернет і перетворюються у цифрові.

Цифрова бібліотека – це колекція документів та файлів в організованому електронному вигляді, доступна в Інтернеті [9]. Електронні бібліотеки відрізняються від традиційних тим, що використовують електронний формат видань та забезпечують доступ до віддаленого ресурсу за допомогою телекомунікаційних технологій. Це сховища електронних документів, оснащені необхідними механізмами для доступу і роботи з ними. У такій бібліотеці користувач має доступ до електронних журналів, книг, статей, зображень,

звукових та відеофайлів. Вміст колекцій онлайн-книгозбірень може зберігатися локально або мати віддалений доступ через комп'ютерні мережі [8, с.1].

Віртуальні бібліотеки відіграють важливу роль у просуванні використання інформації та вирішують основні проблеми традиційних книгозбірень, наприклад, таких як зберігання. З їхньою допомогою надаються можливості та послуги для підтримки досліджень, викладання, навчання. Вони допомагають збирати, впорядковувати, порівнювати цифрову інформацію та розповсюджувати її для подальшого використання. Електронні бібліотеки надають абсолютний доступ до інформації, мають змогу об'єднати матеріали з багатьох джерел в одному місці. Перевагами цифрової бібліотеки є:

1. Відсутність фізичних меж: користувачеві не потрібно безпосередньо знаходитись в бібліотеці щоб отримати інформацію. Люди з усього світу можуть віднайти все що потрібно, навіть не виходячи з дому.

2. Цілодобовий доступ: головною перевагою цифрових бібліотек є те, що люди можуть отримувати доступ до її інформації увесь час.

3. Множинний доступ: один і той же ресурс цифрових бібліотек може одночасно використовуватися низкою установ та користувачів.

4. Інформаційний пошук: користувач може використовувати будь-який пошуковий термін для пошуку по всій колекції.

5. Простір: традиційні бібліотеки обмежені простором для зберігання, але цифрові бібліотеки можуть зберігати набагато більше інформації. Цифрова інформація вимагає дуже мало фізичного простору для їх утримання.

6. Легкодоступність: будь-хто може отримати доступ до цифрової бібліотеки з будь-якого місця в будь-який час [9; 6, с. 69].

У глобалізованому світі ступінь залучення осіб до читання почав повністю залежати від успішності ведення бібліотеками своїх онлайн-сторінок.

Однією з ефективних форм презентації інформації на сайтах є **комплексні ресурси**, у яких тексти, фотографії, ілюстративні, аудіоматеріали та бібліографічна інформація поєднані в єдиний інформаційний блок, що надає змогу повністю ознайомитись з тим чи іншим питанням, яке цікавить читача. Велике значення в популяризації документів мають **віртуальні виставки** – публічні покази у мережі Інтернет за допомогою вебтехнологій віртуальних образів спеціально підібраних і систематизованих творів друку та інших джерел інформації, а також загальнодоступних електронних ресурсів, що пропонуються віддаленим користувачам бібліотеки для ознайомлення і використання [2].

Проведення різноманітних **конкурсів** спонукає читачів до поглибленого вивчення тематики конкурсу. Це може бути конкурс на знання творчості письменників, на створення стильового тексту часів 19 століття або ж власна інтерпретація твору тощо. **Виставка-діалог** сприяє поглибленню знань учасників. Вона оформлюється за своєрідними заявками-побажаннями користувачів (за підсумками анкетування з різними запитаннями про знання якогось питання) [5].

Цікавою формою роботи бібліотек є **літературні квести**, в основі яких запитання про історію, персонажей, відомих людей [4]. **Слайд презентації** використовують для наочного вивчення матеріалу. **Інтернет-круїзи** ознайомлюють користувачів з укладом життя, традиціями, обрядами, краєвидами тощо. Наприклад, Інтернет-круїз «Дитинство Т. Г. Шевченка» [3].

Ще одним з нових видів популяризації літератури є **буктрейлер** – це невеликий відеоролик, який розповідає в довільній художній формі про будь-яку книгу [1]. Метою таких роликів є пропаганда читання та привернення уваги за допомогою візуальних засобів до літератури.

Такі форми репрезентації інформації зацікавлюють своєю новизною у назвах, діалогом читачів між собою, бібліотекарів із читачами, наявністю

елементів театралізації у викладі інформації, ігрові моменти, своєрідна атрибутика, що передає специфіку запропонованої форми, активна участь, динамічність читачів у проведенні заходу. Прагнення бібліотекарів збігаються з бажаннями читачів, які хочуть спілкуватися, збагачуватися новою інформацією в живій, динамічній, ситуаційній формі.

Цифрові бібліотеки – це набагато більше, аніж легкий доступ до літератури та інформації, це своєрідні будинки, які розширюють наші можливості у збереженні книг та читанні їх у будь-якому місці у будь-який час. Можна сказати, що вони є фантомними житлами у яких книги ніколи не зникають. Завдяки розповсюдженню оцифрування архівів у нас зараз є сотні тисяч Інтернет-бібліотек, і деякі з них просто чудові.

Однією з таких бібліотек є Світова цифрова бібліотека (World Digital Library). У бібліотеці зібрано оцифровані версії найцінніших матеріалів з історії і культури. Понад 19 147 об'єктів про 193 країни в періоди між 8000 до н.е. і 2000 рр. н.е. Віднайти інформацію можна за мовою, типом об'єкта, темою, періодом, місцевістю тощо. Натискаючи на об'єкт, можна отримати повну інформацію щодо нього, починаючи від дати створення та місцезнаходження та закінчуючи повним описом даного виду документа. Окрім цього, кожен може прослухати інформацію – така особливість надає змогу користуватись бібліотекою людям із вадами зору. На сторінці бібліотеки також існує карта, на якій можна побачити місцезнаходження основного об'єкта, який переглядається та інших, що знаходяться поруч. Тут же можна зберігати об'єкти або ж ділитися ними з друзями [7].

Ще одним прикладом онлайн-бібліотеки є проєкт «Гутенберг» – громадська (добровільна) ініціатива з оцифрування, архівування і поширення культурних творів, що вважається найстарішою універсальною електронною бібліотекою. У її колекції знаходиться понад 40 000 книг у вільному доступі, серед яких аудіокниги та музика. Проєкт використовує відкриті формати

даних, що надає змогу завантажувати матеріал на комп'ютери різних типів [10].

Віртуальна бібліотека Bartleby дивує своїм функціоналом, тут допоможуть з виконанням домашнього завдання, дадуть відповідь на будь-яке з питань протягом 30 хвилин, усі ці послуги працюють 24/7. Тут же можна перевірити свою роботу на плагіат та відкорегувати роботу. Бібліотека вирізняється з-поміж інших своїм навчальним спрямуванням, більшість інформації у ній містять науковий характер [11].

Отже, цифрові бібліотеки надають суспільству такі можливості роботи з інформацією, які у звичайній книгозбірні просто неможливі, а саме: робота в бібліотеці 24/7, швидкий пошук інформації, її наочне вираження, можливість аудіопрослуховування, відеоперегляду, скорочення затрат часу, обслуговування більшої кількості відвідувачів, забезпечення осіб інформацією у будь-якому куточку світу та ін. Віртуальна бібліотека є тим самим інструментом інформатизації суспільства у XXI столітті, що повністю задовольняє потреби сьогодення.

Бібліотеки відіграють фундаментальну роль у нашому суспільстві. Вони є колекціонерами і розпорядниками нашої спадщини і як державні установи забезпечують рівність доступу для всіх громадян. Вони беруть знання про минуле і сьогодення і відкладають їх на майбутнє. Їхня важливість для людства неоціненна. Нам необхідна цифрова інформація у кожній галузі, особливо зараз, коли електронна книга є найзручнішим способом читання в ритмі життя XXI століття.

#### *Джерела та література*

1. Буктрейлер.URL.:<https://uk.wikipedia.org/wiki>. (дата звернення: 14.10.2020).

2. Віртуальні виставки. URL: <https://www.slideshare.net/olgashuman9/ss-84146010> (дата звернення: 12.10.2020).
3. Інтернет-круїз «Знай Європу більше» URL: <https://euroquiz.org.ua/network-eu/news/view/1125> (дата звернення: 14.10.2020).
4. Квест-змагання. URL: <https://uk.wikipedia>. (дата звернення: 13.10.2020).
5. Книжкова виставка в бібліотеці. URL: <https://zounb.zp.ua/node/620> (дата звернення: 13.10.2020).
6. Кочеткова А. Цифрові бібліотеки як ознака XXI ст. *Світогляд*. 2009. Вип. № 6. С. 68-73.
7. Світова цифрова бібліотека. URL: <https://www.wdl.org/ru/> (дата звернення: 15.10.2020).
8. Палеха Ю.І. Бібліотека як потужний інформаційний центр сучасності. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2014. Вип. 40. С. 1 – 3.
9. Цифрові бібліотеки. URL: <http://library.kubg.edu.ua/resursi/e-resursy/fakhovi-elektronni-vydannia-universytetu.html> (дата звернення: 10.10.2020).
10. Bartelby [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bartleby.com/> (дата звернення: 15.10.2020).
11. Project Gutenberg/URL: <https://www.gutenberg.org/> (дата звернення: 15.10.2020).